

2019-09-30

Lagrådsremiss

Remiss av utkast till lagrådsremiss En konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket
(Diarienummer: Ku2019/01308/RS)

Om RSÄ

Riksorganisationen Same Ätnam (RSÄ) är en samisk riksorganisation som är huvudman för sameföreningar och ett antal samiska stiftelser – Samernas utbildningscentrum, Gaaltije, Samiska minnesfonden, Tidskriften Samefolket och Ájtte.

Se www.sameatnam.se för mer information.

Inledning

I maj 2018 riktade FN:s rasdiskrimineringskommitté återigen kritik mot Sverige vid granskningen av Sveriges efterlevnad av konventionen. I slutsatser om Sveriges kombinerade 22:a och 23:e periodiska rapport framförde kommittén bland annat att den var oroad över att lagstiftningen inte till fullo garanterar rätten att på förhand lämna frivilligt och informerat samtycke, samtidigt som utvinningen av naturresurser och industri- och utvecklingsprojekt fortsätter och att lagstiftningen inte är tillräcklig för att skydda samers rättigheter i deras traditionella landområden.

Kommittén rekommenderade bland annat Sverige att vidta åtgärder för att förankra rätten att på förhand lämna frivilligt och informerat samtycke i lagen, i enlighet med internationella standarder (CERD/C/SWE/CO/22–23 punkterna 16 och 17).

Konsultationsordningen, som den föreslås i lagrådsremissen, är på god väg att rätta till dessa brister. Men det återstår ännu korrigeringar och ändringar i både förslaget och förarbetets slutsatser för att nå dit.

En konsultationsordning bör innehålla alla delar av konsultationsordningen såsom den är tänkt genom FN:s urfolksdeklaration.

Adress
Same Ätnam
c/o Gaaltije
Köpmangatan 58
831 33 Östersund

E-post
kansli@sameatnam.se

Synpunkter på förslaget

5§ punkt 4

Denna punkt stryks, då det aldrig kan finnas skäl att undvika konsultation på grund av brådskande ärende, även om det föreligger ”synnerliga skäl”. Det bör istället arbetas fram rutiner för sådana typer av ärenden.

7§ tredje stycket

Ändras till ”Om ärendet kan få särskild betydelse för en samisk organisation med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna *eller* om den samiska organisationen utsetts av Sametinget, sameby eller samisk organisation (med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna) som intressent i ärendet, ska även den organisationen konsulteras.

Stadgeändamål är inte tillräckligt, utan giltiga samiska konsultationsparter måste också kunna hänvisa till andra samiska organisationer.

§10

Hela paragrafen skrivs om så att Sametinget, samebyn eller den samiska organisationen tillfrågas om utökad närvaro av tredje part i konsultationen, och avgöra om deras närvaro.

RSÄ ser en fara med att konsultationen kan bli ojämbördig och på andra sätt förhindra konsultation ”i god anda”, om den konsultationsskyldige får godtyckligt ta med myndigheter och andra intressenter.

§11

RSÄ anser att avslutningskriteriet av konsultationsprocessen måste skrivas om. Nu kan någon av parterna förklara konsultationen avslutad med att ”enighet inte kan uppnås”. Det står ingenstans att enighet ska eftersträvas eller finns något annat incitament för den konsultationsskyldige att uppnå samtycke eller vad som händer därefter.

Inte heller finns möjlighet att överklaga konsultationsprocessen. Konsultationsordningen ska ge möjlighet för samer att få inflytande över processer som är av ”särskild betydelse för samer”.

Men *till och med* när ärendet är av *särskild betydelse* för samiska folket, kan myndigheten avsluta konsultationen med konstaterandet att enighet ej kan uppnås. Det kan knappast medge den konsultationsordning som rekommenderades att implementeras av FN:s rasdiskrimineringskommitté.

Lägg då till att konsultation kan undvikas om ärendet är ”brådskande” i §5.

Övriga synpunkter på beredningsarbetet

Undersökningstillstånd

RSÄ delar de synpunkter som bland andra CRD för fram angående att ”promemorians bedömning går stick i stäv mot andemeningen i det som utgör grunden för urfolkens rätt till konsultation, eftersom konsultation ska ske i ett så tidigt skede som möjligt av processen och innan ett markinträng överhuvudtaget görs”.

RSÄ anser att det är högst anmärkningsvärt om det skulle vara resultatet med lagförslaget, när Sverige fått kritik för just detta på internationellt plan.

Konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna lyfts under avsnitt 9.5. Här saknas aspekten att det samiska civilsamhället redan är underfinansierat, och att medel måste tillskjutas samebyar och samiska organisationer för att kunna delta i processerna.

Dessutom saknas resonemang i 9.5 kring FN:s urfolksdeklaration. Enligt artikel 4 ska staten tillse att urfolket har ”... *ways and means for financing their autonomous functions*” liksom att Artikel 39 uttrycker ”*Indigenous peoples have the right to have access to financial and technical assistance from States and through international cooperation, for the enjoyment of the rights contained in this Declaration*”.

Dessa artiklar anger tydligt att aktiviteter som konsultation i enlighet med urfolksdeklarationen ska vara finansierat.